

Till
Regionstyrelsen för svar
Regionfullmäktige för kännedom

Granskning av Region Västmanlands planering för omställning till nära vård

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västmanland genomfört en granskning av planering för omställning till Nära Vård. Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om regionstyrelsen säkerställer att planeringen för omställningen till nära vård är ändamålsenlig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen i allt väsentligt har säkerställt att planeringen för omställning till nära vård är ändamålsenlig.

Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av respektive revisionsfråga.

Revisionsfrågor	Bedömning
Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?	Uppfyllt
Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?	Delvis uppfyllt
Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?	Uppfyllt
Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?	Uppfyllt
Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?	Delvis uppfyllt

Efter genomförd revision rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Säkerställa att nyckelindikatorer kopplas till programmet Nära vårds målområden.
- Säkerställa att uppföljning görs av programmet för att skapa möjligheter att utvärdera omställningen till en god och nära vård.

Iakttagelser i sin helhet framgår i bifogad rapport som har godkänts vid revisorernas sammanträde 2021-09-10. Revisorerna översänder rapporten till regionstyrelsen och önskar svar senast 2021-11-24.

FÖR REGIONENS REVISORER

Hans Strandlund
Ordförande

Elisabeth Löf
Revisor

Granskning av Region Västmanlands planering för omställning till nära vård

Region Västmanland

September 2021

Louise Tornhagen

Cecilia Claudelin

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västmanland genomfört en granskning av planering för omställning till Nära Vård. Revisionsobjekt är regionstyrelsen. Granskningen ingår i revisionsplanen för år 2021 och syftar till att ge underlag för en bedömning om regionstyrelsen säkerställer att planeringen för omställningen till nära vård är ändamålsenlig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen i allt väsentligt har säkerställt att planeringen för omställning till nära vård är ändamålsenlig. Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av respektive revisionsfråga nedan.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?	Ja	
Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?	Delvis	
Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?	Ja	
Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?	Ja	
Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?	Delvis	

Rekommendationer

Efter genomförd revision rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Säkerställa att nyckelindikatorer kopplas till programmet Nära vårds målområden.
- Säkerställa att uppföljning görs av programmet för att skapa möjligheter att utvärdera omställningen till en god och nära vård.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Granskningsresultat	5
Inledande iakttagelser	5
Målbild	6
Konkretiserade mätbara mål	8
Planering och fördelning av ekonomiska medel	9
Samverkan mellan region och kommuner	10
Uppföljning och rapportering till styrelsen	13
Samlad bedömning	14
Rekommendationer	14
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	15
Bilagor	16

Inledning

Bakgrund

Regeringen beslutade den 2 mars 2017 att utifrån förslagen i betänkandet Effektiv vård (SOU 2016:2) stödja regionerna, berörda myndigheter och organisationer i arbetet kring nära vård med fokus på primärvården. Utredningen har tagit namnet Samordnad utveckling för god och nära vård (S 2017:01). I april 2020 lämnade regeringens särskilda utredare Anna Nergårdh över sitt huvudbetänkande God och nära vård.

Nära vård är inte en ny organisationsnivå utan ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg där personcentrerad vård är ett stort fokus. Primärvården utgör en kärna i den nära vården.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) och staten har en överenskommelse att vidareutveckla nära vård. Målsättningen är att skapa en god, nära och samordnad vård och omsorg som främjar jämlik hälsa. Överenskommelsen består av tre utvecklingsområden:

- Omställning till god och nära vård
- Förbättra och utveckla tillgängligheten i primärvården
- Patientkontrakt och andra sätt att främja samordning, samverkan och ökad delaktighet.

SKR ska stödja regionerna och kommunerna i omställningen av hälso- och sjukvården till god och nära vård. Totalt omfattar det en överenskommelse på 6 250,5 miljoner kronor varav 5 551 miljoner kronor avsätts till regionerna och 500 miljoner till kommunerna.

Utmaningen med omställningen till nära vård är att gå från linjära organisationer till ledning av nätverksbaserade organisationer. För att klara av att erbjuda en sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet, som utgår från den enskilda personens behov är denna förändring avgörande.

I Region Västmanland ska nära vård bli konkret verklighet i Västmanland. Regionen har tagit fram ett program med en gemensam målbild för regionen och kommunerna kring nära vård.

Nära vård är en omställning av vården i samverkan mellan Region Västmanland och länets kommuner. Nära vård är en hälso- och sjukvård med primärvården som bas, i samspel med sjukhus och kommunala insatser och som tydligt utgår från patientens behov. Med nära vård kommer vården närmare patienten.

För att lyckas krävs ett omfattande omställningsarbete där fokus för 2021 ligger på närsjukvård och mobilitet, minskad psykisk ohälsa och sjukdomsförebyggande insatser.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag för en bedömning om regionstyrelsen säkerställer att planeringen för omställningen till nära vård är ändamålsenlig.

I granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?
- Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?
- Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?
- Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?
- Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?

Revisionskriterier

- Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 § 2a
- SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, 3–6 kap
- Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- Patientlagen 2014:821, 6 kap 1§
- Patientsäkerhetslag (2010:659) 3 kap 1§
- Övriga relevanta dokument såsom regionstyrelsens övergripande mål, årsrapport och delårsrapport, regelbok för auktorisation - Vårdval Primärvård mm

Avgränsning

Granskningen avgränsas till det övergripande arbetet med nära vård som pågår i Region Västmanland. Regionstyrelsen är revisionsobjekt.

Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier inom området. Totalt har 15 intervjuer, med totalt 17 personer, enskilda och gruppintervjuer genomförts genom videomöte. I bilaga 1 finns en fullständig lista över de funktioner som har intervjuats inom granskningen.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

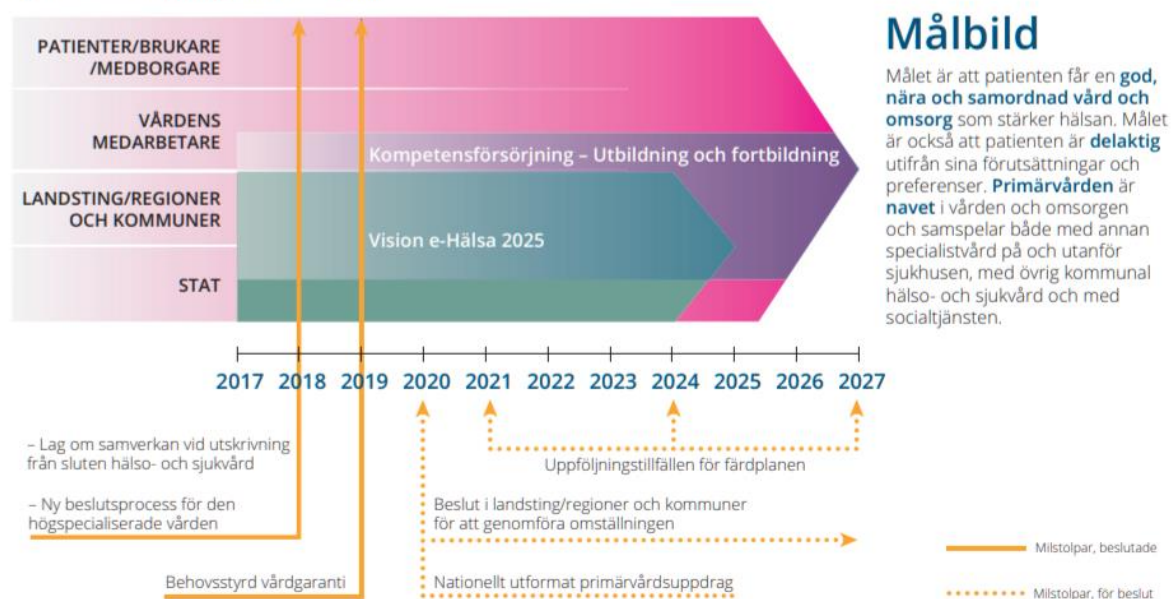
Inledande iakttagelser

Nationell målbild

Det finns en nationell målbild som samtliga regioner har ställt sig bakom.

Figur 1 beskriver den nationella målbilden för Nära vård.

Figur 8.1 Från akutsjukhus till nära vård



SOU 2018:39

Nationell plan för en god och nära vård

Källa: God och nära vård En primärvårdsreform, SOU 2018:39

SKR:s målbild för nära vård:

- utgår från individuella förutsättningar och behov.
- bygger på relationer, är hälsofrämjande, förebyggande och proaktiv.
- bidrar till jämlik hälsa, trygghet och självständighet och grundas i gemensamt ansvarstagande och tillit.

Framgångsfaktorer för den nära vården:

- Samverkan mellan kommuner och regioner.
- Användning av ny teknik för att utveckla arbetssätten i hälso- och sjukvården och omsorgen.
- Satsning på utveckling av egenvård, inte minst för kroniskt sjuka patienter och för att förhindra att fler drabbas av kronisk sjukdom.
- Att personalen kan medverka i utvecklingen av e-tjänster, har digital kompetens och börjar arbeta på nya sätt.

- Att personcentrering är vägledande både som förhållningssätt och arbetssätt i organisationen.
- Satsning på kompetensförsörjning som stödjer omställningen mot nära vård, där förmåga att arbeta över traditionella gränser, kommunicera och jobba preventivt och proaktivt är viktiga delar.

Målbild

Revisionsfråga 1: Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?

Iakttagelser

Målbild och tidsplan

Region Västmanland har ett uppdrag att utveckla Nära vård tillsammans med kommunerna i Västmanland. Inom ramen för omställningen till en nära vård har program Nära vård bildats. Med utgångspunkt i den nationella målbilden har Region Västmanland i samverkan med de tio kommunerna (Arboga kommun, Fagersta kommun, Hallstahammar kommun, Kungsör kommun, Köping kommun, Norberg kommun, Sala kommun, Skinnskatteberg kommun, Surahammar kommun och Västerås kommun) i Västmanland tagit fram en gemensam målbild.

I intervjuerna beskrivs att målbilden formulerades i oktober 2019 i den Regional Ledningsgrupp som består av kommundirektörer för de tio kommunerna, Region Västmanlands regiondirektör, regional utvecklingsdirektör med flera. Av intervjuer följer att målet framförallt vara att skapa en god relation och utveckla samverkan mellan regionen och kommunerna. Att utarbeta en skriftlig gemensam målbild skulle komma som ett resultat av samverkan. De intervjuade betonar att det är betydelsefullt att se omställningen som ett program som löper över en längre tid och permanentas i verksamheten, och inte som ett kortare projekt.

Figur 2 är en bild över Region Västmanlands gemensamma målbild.

Gemensam målbild

Genom samverkan och samarbete inom och mellan region och kommun skapas förutsättningar för ett omhändertagande på rätt vårdnivå i samverkan mellan region, kommun, skola och elevhälsan.

Den framtida tillgängliga, goda och jämlika vården ska utgå från en personcentrerad och relationsskapande vård.

Proaktivitet är i fokus för att öka hälsan hos befolkningen och friskhetsfaktorer hos patienterna. Målet är att minska behovet av sjukvård.

Genom tillit och prestigelöshet arbetar vi gränsöverskridande.

Tillsammans skapar vi trygghet för alla invånare.

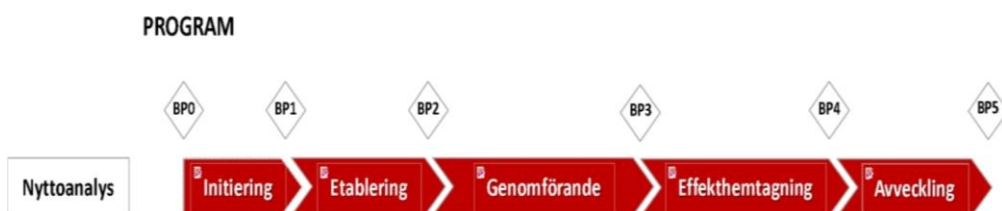
Tillsammans skapar vi ett gemensamt vårduppdrag med de givna förutsättningarna att region och kommun;

- styrs av olika lagar
- har olika ersättningssystem.

Arbetet för nära vård uppges i "Program Nära Vård" påbörjats och har som första steg en tidshorisont på 10 år.

I verksamhetsstrategi från programdirektivet finns en tidsplan beskriven.

Figur 3 beskriver tidsplanens olika faser.



Tidsplanen beskrivs enligt nedan:

- Etablering - Programstart: 2021 (beslutsunderlag Programdirektiv).
- Genomförande: Startdatum 2021 och Slutdatum 2027 (beslutsunderlag Programplan).
- Effekthemtagning: Uppföljning av nyttoeffekter sker löpande under programtiden från ingående projekt till programmet.
- Avveckling: En redovisning av realiserade nyttoeffekter ska godkännas för att starta fasen Avveckling.

Programslut: Programmet avslutas 2028 och övergår i normal vårdutveckling (beslutsunderlag Slutrapport för programmet)

Program Nära vård ligger till grund för fortsatt utvecklingsarbete inom respektive målområde som beskrivs vidare under revisionsfråga "*Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?*". För att tydliggöra programmet har ett programdirektiv tagits fram. I programdirektivet förtydligas programmets målbild med att ge patienten en god, nära och samordnad vård och omsorg som stärker hälsan, samt att förhindra att ohälsa uppstår.

I delårsrapport 2, 2020 beskrivs dock utmaningar i att mer långsiktigt skapa en gemensam målbild för vad Nära vård innebär i Västmanland. De intervjuade bekräftar den bilden, och beskriver även att det finns utmaningar bland annat kring att särskilja mellan driftområdet nära vård och utvecklingsarbetet kring omställningen till nära vård.

Vidare framgår från intervjuerna att konceptet nära vård inte har ett likhetstecken med den vård som bedrivs inom primärvården, utan även inrymmer kommunernas hälso-och sjukvård, akutsjukvården samt diagnostik. Därtill inkluderar den fastighet, HR, kommunikation, IT med mera. De framhåller vikten att alla delar måste involveras i det kommande arbetet och att det är utmanande att involvera akutsjukvården.

Av intervjuer framgår att arbetet med Nära vård pausades under våren 2020 i och med att pandemin kom. Under hösten 2020 fortsatte arbetet och de kunde då lansera och påbörja implementeringen av omställning Nära vård för alla kommuner. Bland annat har det genomförts workshops för att fortsätta utveckla arbetet. Vidare har fokus varit att påbörja utvecklingsprojekt inom Nära vård, exempelvis inom målområdet *närsjukvård och mobilitet*.

Bedömning

Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?

Ja.

Vi bedömer att det finns en strategi/målbild som formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård.

Bedömningen grundar sig på att regionen tillsammans med kommunerna har formulerat en gemensam målbild.

Konkretiserade mätbara mål

Revisionsfråga 2: Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?

Iakttagelser

Målområden

Utifrån den gemensamma målbilden har tre målområden satts upp. Det är inom 1) närsjukvård och mobilitet, 2) sjukdomsförebyggande samt 3) psykisk ohälsa. Program Nära vård ligger till grund för fortsatt utvecklingsarbete inom respektive målområde.

Uppdraget för målområdet närsjukvård och mobilitet är att utifrån befolkningens behov, med fokus på de identifierade målgrupperna:

- Etablera närsjukvård med direktinläggningsplatser i Fagersta, Köping, Sala och Västerås.
- Etablera och utveckla nya och befintliga mobila resurser.

Uppdraget för målområdet psykisk ohälsa är att:

- Skapa förutsättningar för att tidigt identifiera individer med psykisk ohälsa.
- Skapa ett omhändertagande på rätt vårdnivå oavsett huvudman.

Uppdraget för målområdet sjukdomsförebyggande är att:

- Utifrån lokala förutsättningar och skillnader i hälsoläget skapa en jämlik hälsa.
- Skapa förutsättningar för sjukdomsförebyggande arbete på alla vårdnivåer.

Vidare har grupper inom multisjuka äldre, barn och vuxna med komplexa vårdbehov, psykisk ohälsa samt ohälsosamma levnadsvanor fokuseras lite extra på som är i behov av ett sömlöst vårdande.

Förtydligande genom programplan

Programplan Nära vård beskriver hur programmet kommer styras och följas upp mot nyttoanalyser som sker i respektive projekt eller uppdrag. De förväntade nyttoeffekterna kommer att nås och följas upp inom de olika målområdena som är närsjukvård och mobilitet, sjukdomsförebyggande samt psykisk ohälsa. Mätning av nyttoeffekter från programmet kommer utgå ifrån de via SKR nationellt framtagna indikatorer för omställning mot nära vård. Av intervjuer följer att dessa indikatorer är inte helt fastställda än och är många i antal. Indikatorerna ska minskas ner till cirka tio stycken innan Region Västmanland kommer använda sig av dem.

Förvaltningens övergripande mål och aktiviteter utgår från regionplanen och dess uppdrag. Förvaltningsplanen beskriver förvaltningens grunduppdrag samt mål, program, prioriterade utvecklingsområden och ekonomisk ersättning som gäller för kommande planperiod. Enligt Förvaltningsplan Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2021–2023 har förvaltningen valt att fokusera på långsiktiga målsättningar bland annat inom Omställning till Nära vård. Av intervjuer följer att vissa av målen som redan finns i förvaltningsplanen är applicerbara på omställningen av Nära vård, ett exempel på det är oplanerade återinläggningar inom 30 dagar.

Inom varje målområde har eller kommer olika projekt att startas upp. Varje projekt kommer ha effektmål och som summeras upp till programmet. Effektmålen ska vara mätbara och det ska anges när i tiden de förväntas realiseras samt ansvarig för att realisera effektmålen. Projekt för varje målområde kommer utgå och utföras separat i varje nod då det kan förekomma lokala avvikelser och bemannas av regionen och kommunerna. Dessa avvikelser kommer preciseras närmare i respektive

projektplan. Projekten har en projektägare, projektledare, projektgrupp och styrgrupp (där målen sätts upp) med olika arbetsuppgifter.

Av intervjuer följer att respektive projektplan kommer resultera i mer konkreta mätbara mål än den övergripande planen. De intervjuade framhåller vikten av att noderna och alla som ska arbeta inom området är med och utvecklar och påverkar utformningen och för att hitta de rätta insatserna för respektive nod. För att nå målen används bland annat metoder från tjänstedesign.

Bedömning

Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?

Delvis.

Vi bedömer att målbilden delvis har konkretiserats i mätbara mål.

Bedömningen grundar sig på att det finns framtagna målområden utifrån den gemensamma målbilden. Olika projekt bryter ner varje målområde och har specifika effektmål som kommer mätas. Nyttoeffekterna inom varje målområde kommer mätas via nyckelindikatorer. Dessa är dock inte framtagna så någon mätning kan inte påbörjas vid detta skede.

Planering och fördelning av ekonomiska medel

Revisionsfråga 3: Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?

Överenskommelse mellan staten och SKR

Staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) har slutit ytterligare en överenskommelse för 2021 för att vidareutveckla den nära vården. Målet med omställningen av hälso- och sjukvården är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Överenskommelsen för 2021 omfattar totalt 6 778 miljoner kronor. Av dessa avsätts 5 725 miljoner kronor till regionerna, 1000 miljoner till kommunerna och 53 miljoner till SKR. Vidare består överenskommelsen av fyra utvecklingsområden som alla syftar till att stödja utvecklingen av hälso- och sjukvården med särskild inriktning på den nära vården. Dessa utvecklingsområden är:

- Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare
- Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025
- Förstärkning av ambulanssjukvården

Specifikt för utvecklingsområde Nära vård avsätts totalt 3 159 miljoner kronor. Av dessa medel avsätts 2 409 miljoner kronor till regionerna och 750 miljoner kronor till kommunerna. Av regeringens totala satsning på utvecklingsområdet avsätts 200 miljoner kronor till regionerna för arbete med att utveckla funktionen fast läkarkontakt i primärvården.

Iakttagelser

I programdirektivet, Program Nära vård samt i programplanen står det beskrivet att den årliga budget fastställs baserat på de statsbidrag som är riktade till utveckling av Nära vård inom ramen av överenskommelsen om en God och Nära vård. Vidare finns instruktioner framtagna för respektive projekt.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av beslut disposition statsbidrag 2021-03-22 förvaltningsledningen av regionens hälso- och sjukvårdsdirektör. Beslutet beskriver att på styrgruppsmötet den 21 januari 2021 ställde sig styrgruppen bakom dispositionen av statsbidrag nära

vård inom delområdena "Utveckling av den nära vården med fokus primärvård" och "Goda förutsättningar för vårdens medarbetare". Därtill har förslaget presenterats i det fackliga samrådet den 1 mars 2021 samt som ett informationsärende på regionstyrelsens sammanträde den 9 mars 2021. Underlaget beskriver hur statsbidragen fördelas inom prioriterade målområden, projekt och aktiviteter. Beskrivningen gäller såväl regionspecifika områden samt det som sker inom ramen inom noderna och för samverkan med regionens kommuner.

Från flera intervjuer framkommer att det är ett omfattande arbete bakom respektive ansökan av statsbidrag. Det beskrivs vidare att det finns en reglerad process och rutin för hur det ska gå till. Från SKR distribueras mallar kring hur en återrapportering ska ske. Biträdande områdeschef för nära vård och ekonomichef för hälso- och sjukvårdsförvaltningen beskriver att det finns en skuggbudget i regionen för respektive projekt, och att samtliga har en objektкод i ekonomisystemet. Objektkoden gör det möjligt att följa den ekonomiska utvecklingen. Objektkoden innehåller flera dimensioner såsom personalkostnad, ombyggnationer eller exempelvis fast läkarkontakt. Strukturen beskrivs som god, vilket också bekräftas i andra intervjuer. Av intervjuerna framgår att en utmaning är hur finansieringen ska hanteras när statsbidragen försvinner, och att modellen för detta behöver utvecklas i Region Västmanland.

Bedömning

Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?

Ja.

Vi bedömer att regionstyrelsen i all väsentlighet har säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel.

Bedömningen grundar sig på att det finns ett beslut för disposition av statsbidrag nära vård. Beslutet innehåller en tydlig fördelning av medel per målområde och aktiviteter. Det sker en tydlig planering och beredning och förankring av hur statsbidragen ska fördelas för att skapa störst nytta för omställningen. Vi noterar dock att det finns en utmaning kring finansieringen när statsbidragen försvinner eller inte är lika omfattande.

Samverkan mellan region och kommuner

Revisionsfråga 4: Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?

Iakttagelser

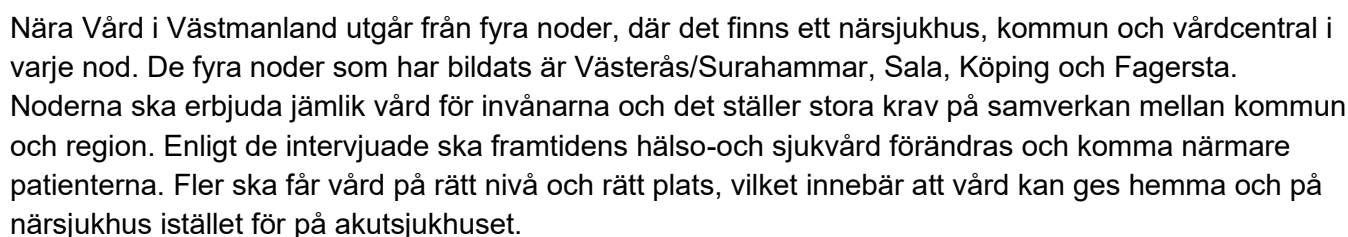
Nationellt

I "God och nära vård 2021 - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav" står det beskrivet att samverkan mellan regioner och kommuner är en förutsättning i omställningen till nära vård. Det framhålls att en framgångsfaktor för det fortsatta arbetet är etablering av långsiktig samverkan. En central del är att ha en gemensam målbild för omställningen utifrån lokala förutsättningar och behov. Vidare framhålls vikten av att hälsofrämjande, förebyggande och det rehabiliterande arbetet prioriteras i samverkan. Ytterligare ett viktigt fokus är dimensioneringen av kompetens såsom sjuksköterskor och undersköterskor samt planering av läkarinsatser i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård.

Organisation Nära Vård

Inom ramen för program Nära vård har en länsgemensam ledningsgrupp bildats som består av representanter från såväl Region Västmanland som socialchefer från de fyra noderna. Organisationen för omställning av nära vård består av en programägare som är Region Västmanlands hälso- och

Figur 4 visar organisationskartan över arbetsfördelningen inom Region Västmanland.



Det finns sedan tidigare en etablerad samverkan mellan Region Västmanland och dess kommuner som används som en utgångspunkt för samverkan inom nära vård. I delårsrapport 1 2020 HSF står det beskrivet att regelbundna samverkansmöten mellan kommun och region har etablerats i noderna (Köping, Sala, Fagersta, Västerås). Av intervjuerna framgår att samverkan idag sker på olika nivåer.

- I **Regional Ledningsgrupp** träffas regiondirektören och statscheferna där nära vård är på agendan regelbundet. Ett annat forum för samverkan är **chefsforum** där socialchefer från kommunerna och områdescheferna för akutsjukvård, nära vård och diagnostik från regionen träffas.

11

noden. Fokus ska ligga på lokala förutsättningar och behov, etablera närsjukvårdsplatser med möjlighet till direktinläggning samt etablera och utveckla nya och befintliga mobila resurser. Projektmålet är att vid slutet av 2022 ska ett integrerat mobilt arbetssätt kunna vara i ordinär drift, genom samverkan mellan regionen och kommunerna.

Positiva effekter av samverkan

Enligt delårsrapport 1 2020 HSF beskrivs en positiv syn på mötena och det är en bra grund i det fortsatta arbetet med omställning till Nära vård tillsammans med kommunerna. Vidare beskrivs det i Delårsrapport 2, 2020 - Förvaltningstotalt HSF en positiv utveckling av samverkan mellan kommun och region som kommit i och med pandemin vilket regionen framhåller vikten av att bibehålla och utveckla. Vilket även intervjuade håller med om.

Av intervjuer följer en positiv syn på processledarens roll för kommunerna, som tillkom i februari 2021. Processledaren, anställd inom regionen, träffar kontinuerligt socialcheferna i kommunerna. Programsamordnaren från regionen har informerat och bjudit in kommunerna och arrangerat workshops. Workshoparna gäller den utökade mobiliteten inom målområdet Närsjukvård och mobilitet. Intervjuade lyfter vikten av att mötena inte ska handla om ekonomin utan vad de kan åstadkomma över gränserna. Vidare har det framkommit att det har blivit klar förbättring med samverkan på de orter där de har samma journalsystem och det har blivit lättare att kommunicera med varandra.

Utmaningar i frågan kring samverkan

De framkommer utmaningar kring samverkan mellan kommunerna och vårdcentralerna. Alla har samma vision och mål men att gränsdragningen behöver förtydligas så ingen patient kommer i kläm. Rädslan är enligt intervjuade att det inte kommer tilldelas resurser om det tillkommer mer arbetsuppgifter inom exempelvis vårdcentralerna. Av intervjuer följer att förhoppningar finns att mycket kommer förbättras i och med att vårdvalsprogrammet omarbetas.

Det framkommer av intervjuade att det finns fortsatta utmaningar i att regionen och kommunerna står långt ifrån varandra i frågan kring omställning Nära vård. Det uppges att regionen har kommit längre i processen kring arbetet av Nära vård än vad kommunerna gjort. Representanter från regionen framhåller att de måste vara noga med att vänta in kommunerna för att kunna arbeta jämsides med varandra. Vidare beskrivs att det finns olika utmaningar för kommunerna beroende på om de är en större eller mindre kommun. För de större kommunerna finns oftast fler utförare (egen regi och privat) både inom hemtjänst och särskilt boende samt ett flertal vårdcentraler att samverka med. För de mindre kommunerna kan det ibland bara finnas en utförare för hemtjänst och ett särskilt boende. De beskrivs ofta ha en god dialog med vårdcentralen på orten. De större kommunerna har dock större möjligheter att arbeta med omställningen till en nära vård då de har fler resurser än de små kommunerna.

Intervjuade framhåller tre områden som behöver förbättras för att få till en bra samverkan och det är gränsöverskridande arbete, utveckla former för samsyn och det tredje är att få till gemensamma begrepp.

Bedömning

Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?

Ja.

Vi bedömer att en struktur för samverkan har etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna.

Bedömningen grundar sig på att det har skapats flera forum för samverkan, bland annat med den länsgemensamma ledningsgruppen. Dock kvarstår en del arbete för att få en fullgod samverkan och få alla parter på samma våglängd.

Uppföljning och rapportering till styrelsen

Revisionsfråga 5: Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?

lakttagelser

Återkommande uppföljning sker via delårsrapporter och årsredovisningen till regionstyrelsen. Vidare återfinns det informationspunkter på regionstyrelsens sammanträden kring Nära vård. Utöver det sker löpande uppföljning månadsvis med respektive områdesledning men som inte är specifik för omställning Nära vård.

Intervjuade framhåller att omställning Nära vård är den viktigaste utvecklingen som sker nationellt och som väcker mycket uppmärksamhet. Dock framkommer det i intervjuer att det är ingen direkt rapportering kring omställningen och vad programmet kommer fram till utan det handlar mer om produktionsfrågor i delårsrapporter och årsredovisning. Vad som händer i utvecklingsarbetet rapporteras inte och det efterfrågas inte enligt intervjuade.

Vid genomgång av dokument framkommer det att regionen kommer att följa upp samt utvärdera omställningen till Nära vård genom de kommande nationella kvalitetsindikatorerna för Nära vård. Mottagaren av resultatet och nyttoeffekterna i omställningen Nära vård är hälso- och sjukvårdsdirektören enligt programdirektivet. Av intervju följer sker ingen formell uppföljning till förvaltningsledningen utan det sker via delårsrapporter och årsredovisningen kring aktiviteter med mera precis som till regionstyrelsen. I delårsrapport 2 2020, Förvaltningstotal HSF beskrivs ett flertal utvecklingsuppdrag som område Nära Vård har identifierat och som beskrivs blivit omsatta i konkreta handlingar för att erbjuda vård på rätt vårdnivå. Några exempel på åtgärder enligt förvaltningsplanen Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är *Utveckla nya former av samverkan mellan främst primärvård och kommunal hälso- och sjukvård inklusive sjukdomsförebyggande insatser i samarbete med Kompetenscentrum för Hälso, Personcentrerat arbetssätt samt Samverkanspartners inom Nära vård inbjuds till planerade projekt.*

En annan uppföljning som sker, förutom till regionstyrelsen, är att projektägaren återrappporterar resultat med mera till projektets styrgrupp men även till ordförande i den länsgemensamma ledningsgruppen som också har blivit delegerad uppgiften att vara programägare.

Bedömning

Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?

Delvis.

Vi bedömer att uppföljning och rapportering delvis sker fortlöpande till styrelsen.

Bedömningen grundar sig på att uppföljning sker via delårsrapporter och årsredovisning för produktionsfrågor men att någon specifik uppföljning kring programmet Nära vård inte sker.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västmanland genomfört en granskning av planering för omställning till Nära Vård. Revisionsobjekt är regionstyrelsen. Granskningen ingår i revisionsplanen för år 2021 och syftar till att ge underlag för en bedömning om regionstyrelsen säkerställer att planeringen för omställningen till nära vård är ändamålsenlig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen i allt väsentligt/ har säkerställt att planeringen för omställning till nära vård är ändamålsenlig. Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av respektive revisionsfråga nedan.

Rekommendationer

Efter genomförd revision rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Säkerställa att nyckelindikatorer kopplas till programmet Nära vårds målområden.
- Säkerställa att uppföljning görs av programmet för att skapa möjligheter att utvärdera omställningen till en god och nära vård.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har en målbild formulerats utifrån den nationella målbilden god och nära vård?	Ja Regionen har tillsammans med kommunerna formulerat en gemensam målbild.	
2. Har målbilden konkretiserats i mätbara mål?	Delvis Det finns framtagna målområden utifrån den gemensamma målbilden. Nyttoeffekterna inom varje målområde kommer mätas via nyckelindikatorer. Dessa är dock inte framtagna så någon mätning kan inte påbörjas vid detta skede.	
3. Har regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig planering och fördelning av ekonomiska medel?	Ja Det finns ett beslut för disposition av statsbidrag nära vård. Beslutet innehåller en tydlig fördelning av medel per målområde och aktiviteter. Det sker en tydlig planering och beredning och förankring av hur statsbidragen ska fördelas för att skapa störst nytta för omställningen. Utmaningar finns kring finansieringen när statsbidragen försvinner och inte är lika omfattande.	
4. Har en struktur för samverkan etablerats/påbörjats mellan regionen och kommunerna?	Ja Det har skapats flera forum för samverkan, bland annat med den länsgemensamma ledningsgruppen. Dock kvarstår en del arbete för att få en fullgod samverkan och få alla parter på samma våglängd.	
5. Sker uppföljning och rapportering fortlöpande till styrelsen?	Delvis Uppföljning sker via delårsrapporter och årsredovisning men att någon specifik uppföljning kring programmet Nära vård sker inte.	

Bilagor

Inom granskningen har följande funktioner i regionen intervjuats:

- Hälso- och sjukvårdsdirektör
- Områdeschef Nära vård
- Bitr. Områdeschef Nära vård
- Ekonomichef HSF förvaltning
- Programsamordnare
- Enhetschef, Enhet Velfärd
- Processledare, Enhet Velfärd
- Verksamhetschef, Skinnskattebergs Vårdcentral
- Verksamhetschef, Prima vårdcentral
- Områdeschef Akutsjukvård
- Bitr. Verksamhetschef, Mitt Hjärta VC Fagersta
- Verksamhetschef samt två enhetschefer, Viksängs vårdcentral
- Representanter från Västerås, Fagersta och Skinnskattebergs kommun

Följande dokument har samlats in och granskats:

- Delårsrapport 1 2020 - Förvaltningstotalt HSF
- Delårsrapport 2, 2020 - Förvaltningstotalt HSF
- Årsredovisning – 2020 Region Västmanland
- Årsredovisning 2020 - Förvaltningstotalt HSF
- Organisationskarta Program nära vård
- Program Nära vård
- Programdirektiv - Program Nära Vård
- Programplan - Program Nära vård
- Projektdirektiv UTÖKAD MOBILITET VÄSTMANLAND – Fyra noder
- Förvaltningsplan Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2021–2023
- Regionplan och budget 2021-2023
- Regionstyrelsens protokoll för 2020
- Beslut - disposition statsbidrag nära vård

2021-09-03

Tobias Bjöörn

Louise Tornhagen

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Västmanland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-03-01. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.